

Ніна Саніахметова,

д.ю.н., завідувач кафедри
підприємницького та комерційного права
Одеської національної юридичної академії

ВДОСКОНАЛЕННЯ НАВЧАЛЬНИХ ПЛАНІВ, МЕТОДІВ НАВЧАННЯ ТА ТЕХНОЛОГІЙ ВИКЛАДАННЯ ПРАВНИЧИХ НАУК

(на прикладі курсу «Підприємницьке право»)

Юридична освіта є одним із найголовніших важелів підтримки перехідного періоду в Україні.

Вважаємо, що основними проблемами юридичної освіти є:

- брак систематичного навчального підходу, через що програми часто навантажені навчальними дисциплінами, які не є необхідними;
- курси не завжди ґрунтуються на сучасній інформації;
- наявність курсів, що не відповідають міжнародним стандартам;
- надмірне застосування традиційних навчальних методів, брак комунікаційних навичок та необізнаність із новими методами навчання;
- брак ефективних зв'язків зі сферою застосування права.

Причиною цього є недостатня кількість якісних підручників, збірників тестів та вправ, ситуаційних справ і методичних матеріалів для використання ситуаційної методики викладання.

Через домінування лекцій та традиційного підходу викладачів партнерські стосунки між студентами та викладачами зустрічаються зрідка, що створює особливу проблему — відсутність співробітництва між ними.

Основні вимоги, пов'язані із розробкою і наданням якісної юридичної освіти, включають:

- якість і ефективність курсів;
- застосування сучасних та ефективних методів навчання;

- дизайн і якість навчальних матеріалів;
- створення програм удосконалення професійної майстерності й навичок для викладачів та ін.

Треба приділяти більше уваги заохоченню діяльності, що модернізують методи навчання, а саме:

стимулюванню запровадження новітніх інформаційних технологій та інноваційних методів викладачами;

участь у спільних проектах, яка допоможе розробити нові навчальні плани та курсу для навчальних закладів, що беруть участь у цьому процесі;

пошук установ-партнерів, які могли б надати сучасний тренінг та доступ до різних джерел даних;

залучення представників компаній, що пропонують сучасні рішення в сфері застосування інформаційних технологій на українському ринку.

Підприємницьке право відіграє значну роль у переході України до ринкової економіки. Провідні вищі юридичні навчальні заклади нині працюють над розробкою та вдосконаленням програм з підприємницького права, що відповідають сучасним і майбутнім потребам розвитку правового забезпечення розвитку підприємництва в Україні.

Необхідна розробка нових ідей, технологій і методологій впровадження сучасного навчання підприємницького права, адаптованого до потреб українського підприємництва.

Одним з напрямків вдосконалення викладання навчальної дисципліни «Підприємницьке право» є розвиток навчальних програм і курсів з цієї дисципліни.

Якість програми визначається її структурою та змістом, які повинні служити насамперед задоволенню потреб студентів. Поняття якості програми також визначається способами передачі знань та формування навичок і якостей, необхідних для практичної діяльності у сфері підприємницького права. Аналіз рівня якості програми та механізмів їх забезпечення базується на таких ключових пунктах: розробка програми, зміст програми, способи проведення програми та методи викладання, оцінка знань і навичок студентів; оцінка якості програми; узгодження програми з існуючими національними та міжнародними стандартами.

Навчальні програми і курси з підприємницького права мають бути більше орієнтовані на розвиток навичок і здібностей студентів як, наприклад, навичок спостереження, ідентифіка-

ції проблеми, розробки й оцінки можливих варіантів рішення, прийняття рішення, мотивації і спілкування. Програми й курси мають формуватися, враховуючи не тільки загальноприйнятий затверджений шаблон, а, насамперед, на основі попиту на випускників.

Треба більше використовувати ситуаційні справи, комп'ютерні програми і симуляції, ділові ігри, які б висвітлювали реалії застосування підприємницького права в Україні. Слід переходити від традиційного методу викладання — читання лекцій, до застосування інтерактивних методів викладання курсу «Підприємницьке право».

Програми з підприємницького права мають зазнавати суттєвих змін кожні 3—5 років, і ці зміни повинні відбуватися за ініціативою професорсько-викладацького складу.

Варто передбачити у навчальній програмі з курсу «Підприємницьке право» присутність спеціальних тренінгових семінарів, які ставлять за мету розвиток у студентів необхідних навичок та здібностей (навички виступу, ведення переговорів, ведення справ тощо), побудувати всю навчальну програму так, щоб вона допомагала студентам розвинути певні здібності і навички, наповнювати курс необхідною кількістю ситуаційних вправ і завдань, ділових ігор, комп'ютерних симуляцій, індивідуальних і групових проектів.

Важливим напрямком удосконалення викладання навчальної дисципліни «Підприємницьке право» є розвиток навчальних методологій. Продуктивне навчання може бути забезпечено лише шляхом використання різних методів протягом заняття (лекцій, дискусій, кейс-методів та ін.).

Ключове значення в навчальній методиці має підвищення ефективності занять. Критерієм цієї ефективності є використання отриманих знань і навичок у практиці правового забезпечення підприємництва та поліпшення на цій основі конкурентноздатності підприємств, кар'єрного успіху майбутніх спеціалістів.

Навчальна методологія має бути тісно пов'язана, з одного боку, із змістом заняття і формою його проведення (курс, тема, лекція, ситуаційна справа, ділова гра та ін.), а з іншого — з категорією тих, хто навчається.

Особливу увагу слід звернути на поєднання самотійної роботи студентів до і після заняття з активним обговоренням реальних проблем підприємницького права на занятті з викла-

дачем. Результатом таких занять є конкретні корисні компетенції (знання та навички), які вони набувають у процесі заняття, вміння використовувати їх у своїй практичній діяльності.

Серед найефективніших методів викладання підприємницького права можна рекомендувати кейс-метод, підготування проектів для вирішення реальних проблем, групову (командну) роботу, презентації та ін.

Основними навчальними прийомами при викладанні навчальної дисципліни «Підприємницьке право» можна вважати: застосування отриманих знань та навичок на практиці (підготовка проектів, прийняття рішень, розробка документів та ін.); організація командної роботи; практичне вивчення матеріалів; дискусія у групі; демонстрація раціональних дій і прийомів, індивідуальні та групові вправи.

Підвищення ефективності курсу «Підприємницьке право» пов'язане з підготовкою навчальних планів разом із чітко визначеними загальними та індивідуальними цілями та детально описаними компонентами й оцінкою.

Основні напрями вдосконалення курсу «Підприємницьке право»: перегляд та вдосконалення навчального плану і методів навчання, подальша розробка курсу, підтримка дослідницької діяльності та використання новітніх інформаційних технологій.

Nina Saniakhmetova,

Doctor of Juridical Sciences

Head of Department of Entrepreneurial and Commercial Law

Odessa National Juridical Academy

IMPROVEMENT OF PLANS, METHODS AND TECHNOLOGIES OF TEACHING LAW

(exemplified by the Entrepreneurial Law Course)

The entrepreneurial law plays a significant role in Ukraine's transition to the market economy. It is of necessity to generate new ideas and design new technologies and methodologies allow-

ing to teach entrepreneurial law adapted to meet the Ukrainian business demands.

One of the ways to improve the teaching of entrepreneurial law is to develop training programmes and courses on the subject.

Training programmes and courses must be more oriented on enhancing such students' skills and abilities as, for example, the skills to observe, to identify a problem, to work out and evaluate possible ways of solving a problem, to make decisions, to motivate and communicate. The programmes and courses should be drawn up not only taking into account universally adopted patterns but, before all, proceeding from the existing demand for graduates.

It is needed to make more use of those situational cases, computer programmes and simulations, business role-plays which illustrate how the entrepreneurial law is implemented in Ukraine in reality.

What we need is innovations and wish to introduce these. The programmes and courses on entrepreneurial law must be reviewed every 3–5 years at the teaching staff's initiative.

It is worth that the programme on entrepreneurial law include special training workshops whose purpose will be to develop in students the necessary skills and abilities (to speak in public, run negotiations, handle matters, etc.). The whole teaching programme should be structured so as to help students enhance their skills and abilities as well as comprise a good number of situational exercises and problems, business role-plays, computer simulations, personal and joint projects.

The major techniques in teaching entrepreneurial law may be as follows: practical use of new knowledge and skills (designing projects, making decisions, drawing up documents, etc.); organization of team work; practical study of materials; group discussion; demonstration of efficient actions and methods; personal and group exercises.

The basic ways to improve the Entrepreneurial Law Course are: to review and improve the teaching plan; to go on developing the course; to make better teaching methods; to support research activities; to use the up-to-date information technologies.